

GYARMAT

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2018.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3
2. Gyarmat bemutatása 4
3. Örökségünk 10
4. Eltérő karakterű településrészek Gyarmaton 50
 - Településközponti karakter
 - Falusias karakter
 - Szőlőhegyi pince karakter
 - Gazdasági karakter
 - Mezőgazdasági karakter
5. Építészeti útmutató 55
 - Magasság*
 - Tetőhajlásszög*
 - Tetőforma*
 - Telepítés*
 - Színek*
 - Terepalakítás*
 - Kerítések*
6. Mai példák 65
7. Hirdetések, reklám 69

BEVEZETÉS

1

Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő
Polgármesteri köszöntő

Szabados Péter
polgármester

GYARMAT BEMUTATÁSA

2

Gyarmat Győr-Moson-Sopron megye délkeleti részén, a Győrt Pápával összekötő 83-as számú főútvonal és a Győr-Szombathely közti vasútvonal mentén helyezkedik el. Győrtől körülbelül 30 km-re délre, Pápától 15 km-re északra található.

Természetföldrajzilag a Marcal-medence és a Sokoróaljai-dombvidék találkozásánál fekszik. A település felszíne enyhén dombos, nyugatról keletre fokozatosan emelkedik 120 m-es magasságról 162 m-re. Közlekedésföldrajzi fekvése is kedvező: naponta 25-30 autóbusz megy Győrbe Gyarmatról, s a személyvonatok is megállnak a Gecse községgel közös állomáson.

A falut először 1153-ban említették írott források praedium gormat, majd

1147-ben gormoth (Gormot) alakban. Érdekes azonban megemlíteni, hogy a falu északi határában haladt el a a Győrt Mursellával összekötő római út. Ezt bizonyítják az út mentén talált üveglécek és római pénzérmék. A települést a későbbi időkben Giormothnak, Garmatnak és Garmatinak is említették.

A győri káptalan 1268. évi oklevele szerint ekkor királyi bucháriusok (pohárnokok) lakták, akiknek külön grófjuk-comes Buchariorum- volt. Egyéb lakosai királyi favágók és szőlőművesek voltak.

1267 körül Kuplin vagy Koplyon Annis - özvegy Babunai Miklósné birta, kitől 1267-ben Pok Lukács comes örökáron megvette. 1271-ben Poki Péter eladta a birtokot Poki Sándornak, majd ő ezt hamarosan a poki monostornak ajándékozta. Sebestyén, poki prépostnak azonban több érveke volt a tulajdonjog iránt, mint az ajándékozónak és visszaadta Gyarmatot valódi tulajdonosának, Poki Sándornak.

A település birtokosai 1380 körül a Kiczen vagy Keczen család tagjai voltak.

Kiczen Jakab fiúörökös nélkül elhalván, Borbála unokáját monaszloui Chupor László vette nőül. Nagy Lajos király ez utóbbit nemcsak Gyarmath birtokában erősítette meg, hanem 1380-ban kelt oklevelében Gyarmathra heti vásári és bírósági jogot is adott. Chupor László Gyarmathot rövid ideig bírhatta, mert 1399-ben már a Kanizsayak kezén találják. Kanizsay János esztergomi érsek és főispán, valamint testvérei: Miklós tárnokmester és István a királyi ajtónállók mestere Gyarmathot Karaczföld, másképp Szent Miklós nevű Zala megyei birtokért a csornai prépostsággal elcserélték, mely cserét Zsigmond király megerősítette. 1414-ben Kanizsay Lőrinc e cserét megtámadta és a jószágokat visszafoglalta, de a cserét kötött

családtagok (János, Miklós és István) a premontrei prépostságot Gyarmath, Baráth és Mege birtokába ismét visszahelyezték.

A helység pecsétje 1511-ből való. A megyei faluk pecsétjei közül a legrégebb.

Balkörében: csoroszlya, ekevas, búzakalászk; körirata: "Garmati falv. peceti. 1511."

A XV. és XVII. századokban mindazon csapásokat átszenvedte, melyek Győrt és vidékét sújtották. Török földesura Hussein bég volt, akinek zsarolásai miatt lakói elszöktek, pedig 1619-ben még 7 kapu után adózó - tehát tehetős falu volt. Ez időben lakói ágostai vallást követtek, s predikátorral bírtak. A XVII. században még hajdúk is éltek a településen. Később a lakók visszatelepültek és szorgalmas munkával újra a legvagyonosabb községek közé küzdötték fel magukat.

A török uralom alóli felszabadulás után a község etnikai összetétele jelentősen megváltozott: előbb 1695-ben, majd 1720-ban német telepesek érkeztek a faluba.

Az 1695-ös betelepítés nyomait az 1698-as CANONICA VISITATIO is őrzi. Ebből megtudhatjuk, hogy az új telepesek katolikus vallásúak voltak, s zömében Ausztriából érkeztek. Ők kellő ellensúlyt képeztek az ott jelenlévő evangélikus magyarsággal szemben.

A Rákóczi szabadságharc ismét súlyos csapást jelentett a község számára. Heister császári generális ugyanis 1705-ben útban Pápa felé felégette a "rebellis" községet, s magyar lakóit felkoncoltatta. A falu lélekszáma annyira megcsappant, hogy a csornai prépostságnak ismét telepeseket kellett hívnia a Habsburg-birodalom sűrűbben lakott tartományaiból. Ekkor 1720-ban Rajna-Pfalz tartományból érkeztek katolikus németek. Ez utóbbi telepítést különben az 1748-as összeírás is igazolja.

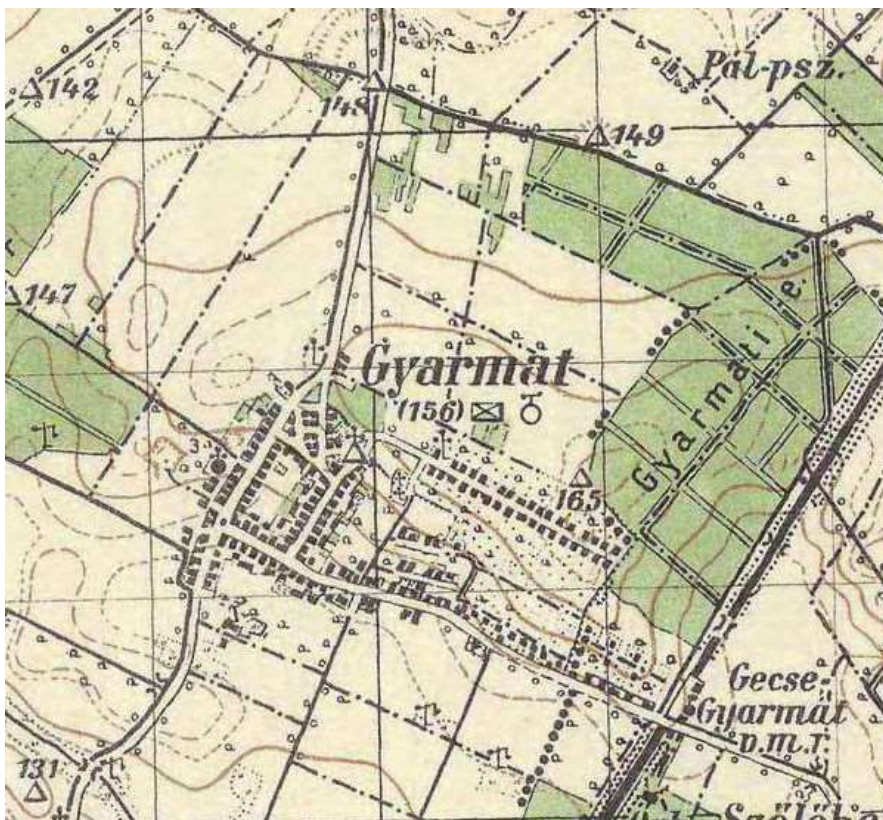
A premontrei rend 1782-es eltörlése után a település kamarai kézbe került, de 1802-ben Szent Norbert rendjének visszaállítása után a jószág ismét a csornai prépostság tulajdonába került.

Az 1870-es években a sokoróaljai járásban nagyközségi rangot kap Gyarmat. 1906-ban a falu lakossága között felparcellázták a prépostság négyezer holdas birtokát. Ennek ellenére a lakosság megélhetési gondok elől tömegesen vándorolt ki Amerikába. Előbb a századforduló körül, majd az 1920-30 között időben összesen 380 ember hagyta el a települést.

Az első világháború alatt a lakosság nagy része a 31. honvéd gyalogezrednél teljesített szolgálatot, de voltak katonák a 19. közös gyalogezredben is. Az első világháborúban a község 3952 holdas határának az 59 százalékát a középparasztok birtokolták. 1930-ban például 168 középparaszt és 50 földnélküli napszámos élt a faluban.

A község a második világháborút csak 1944 március 19.-e után érzékelte, ekkor német páncélos osztag szállta meg a falut. Az orosz csapatok 1945. március 26-án érték el a települést.

Ezután a községben is megalakult a Független Kisgazdapárt, a Nemzeti Parasztpárt, a Szabaddemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt. Földet itt nem osztottak, mivel a község határában felosztható földterület nem volt. A polgári szavazók 1947-re már kiábrándultak a Kisgazdapártból, s inkább a Demokrata Néppártra szavaztak. A Kommunista Párt hatalomátvétele után a falu életében jelentős változások következtek be. Az eddig Győr megyéhez tartozó települést 1954-ben Veszprém megyéhez csatolták, s csak 1992-ben kerül vissza Győr-Moson-Sopron megyébe. Az 1950-es évek elején megalakult a Zója Tsz, amely 1956-ban feloszlott. Utódja a Kossuth MgTSz 1959-től, amely az 1970-es években egyesült a vaszari Hunyadi Tsz-szel.

A településen 1956-ban kigyullad a villany, 1969-ben megépül a vezetékes vízhálózat. 1996-tól üzemel a vezetékek nélküli (RLL rendszerű) a telefonhálózat, mely pár év múlva vezetékes hálózatra cserélődött; 1998-tól pedig a vezetékes gázhálózat. A szennyvízcsatornázás 2009-ben megvalósult a településen. A településen jelenleg 1331 fő lakik. Intézményeink 1 óvoda (52 fős), 1 iskola (166 fős), megfelelő körülmények között működnek. Saját háziorvosi, fogorvosi, védőnői szolgálat biztosítja az egészségügyi ellátást. A község labdarúgó csapata a megyei III. osztályban játszik. Az aktív keresők bejárnak Győr, Pápa és Tét üzemeibe, illetve a mezőgazdaságból élnek.

A falu műemlékeiben is gazdag. Az Újhegyen található pincesor a XVIII. és XIX. században épült. Ezt bizonyítják a még megőrzött 1700-as és 1800-as években készült bálványos prések, melyek ellensúllyal, facsavarral készültek.

1787-ben épült a község nyugati szélén a Kálvária, sajnos nagyon romos állapotba került napjainkra.

A jelenlegi templom 1800-as évek elején épült késő barokk stílusban. Pár éve teljes felújítás befejezése után jó állapotban tekinthető meg. Állítólag a helyén egy ősrégi Szent István korában épített templom állt. A katolikus vallásúak a lakosság több, mint 95 %-át teszik ki jelenleg.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

1. TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

Védett természeti területek

1. Országos védelem alatt álló terület

Gyarmat közigazgatási területét nem érinti országos jelentőségű védett természeti terület.

2. Természeti terület

Gyarmat teljes területén természeti területnek minősül, ha az élőhely, táj, életközösség, amelynek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (természeteshez hasonlító körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, de közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak.

Ezek:

- a) az erdő, gyepek, nádasok, művelési ágú termőföld;
- b) a művelés alól kivettként nyilvántartott földterület, ha nem építmény elhelyezésére szolgál, vagy ha e törvény hatálybalépésekor, jogerősen jóváhagyott bányászati műszaki üzemi terv alapján nem áll bányaművelés alatt;
- c) a mező- és erdőgazdasági hasznosításra alkalmatlan földterület.

3. Természet közeli területek

Gyarmat teljes területén természetközeli területnek minősül minden mocsár, nádas és sziklás terület besorolású ingatlan.

4. Érzékeny természeti területek

Gyarmat közigazgatási területe érzékeny természeti területek által nem érintett.

5. NATURA 2000 területek

Gyarmat közigazgatási területét Natura 2000-es terület nem érinti.

Védett területek, növények

1. Fasor

Gyarmat, Fő utca Pápa felőli végén, a 83-as út mellett található kb. 40-50 éves nyárfasor. HRSZ 079.

2. Temető

Jókai utcában található a település temetője. HRSZ 147.

3. Zsidó temető

Jókai u. 29. mögötti terület HRSZ 221. A település temetője mögötti területen a régi zsidó temetőből öt sírkő maradt fenn. A terület a budapesti Izrealita

Hitközség tulajdonában van, megközelítése a Jókai u. 29. számú ingatlan felől lehetséges,, mivel a temető felől kerítés és bokros rész választja el.

2. RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

Régészeti területek

A régészeti lelőhelyek által érintett helyrajzi számok listáját az alábbi táblázat és áttekintő helyszínrajz tartalmazza.

A felsorolt területeken a földmunkával járó tevékenységek megkezdése előtt megelőző régészeti feltárás elvégzése szükséges. Régészeti értékek előkerülése esetén a kulturális örökség védelméről szóló jogszabályi előírások szerint kell eljárni.

helyrajz i szám	védettség jogi jellege	azonosít ó	védett örökségi érték neve
010/11	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
010/7	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
		85871	Érre-dűlő
010/8	régészeti lelőhely	85871	Érre-dűlő
0141/1	régészeti lelőhely	85867	Prépostsági-dűlő
0141/2	régészeti lelőhely	85867	Prépostsági-dűlő
0150	régészeti lelőhely	85867	Prépostsági-dűlő
0156/10	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/2	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/3	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/4	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/6	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/7	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/8	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0156/9	régészeti lelőhely	1778	Kinlód
0179	régészeti lelőhely	1773	Malom domb
0189/10	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/11	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/12	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/13	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/14	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/15	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag

0189/16	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/17	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/18	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/19	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/20	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/27	régészeti lelőhely	1776	Kisházi tag, Somogyi József földje
0189/28	régészeti lelőhely	1776	Kisházi tag, Somogyi József földje
0189/43	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/44	régészeti lelőhely	85871	Érre-dúló
0189/45	régészeti lelőhely	1776	Kisházi tag, Somogyi József földje
0189/46	régészeti lelőhely	1776	Kisházi tag, Somogyi József földje
0189/47	régészeti lelőhely	85871	Érre-dúló
		85927	Kisházi-tag
0189/48	régészeti lelőhely	85871	Érre-dúló
		85927	Kisházi-tag
0189/49	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/5	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/6	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/7	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/8	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0189/9	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0198	régészeti lelőhely	85871	Érre-dúló
0199/3	régészeti lelőhely	85869	Paptag
0199/4	régészeti lelőhely	85869	Paptag
0199/5	régészeti lelőhely	85869	Paptag
0199/6	régészeti lelőhely	85869	Paptag
0205/1	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/2	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/3	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/4	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas

0205/5	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/6	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/7	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
0205/8	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
		85871	Érre-dűlő
0209	régészeti lelőhely	1773	Malom domb
0211/1	régészeti lelőhely	61996	Érre-dűlő
0211/2	régészeti lelőhely	61996	Érre-dűlő
0211/3	régészeti lelőhely	61996	Érre-dűlő
0211/4	régészeti lelőhely	61996	Érre-dűlő
0211/5	régészeti lelőhely	61996	Érre-dűlő
0214/1	régészeti lelőhely	85871	Érre-dűlő
0214/2	régészeti lelőhely	85871	Érre-dűlő
0217	régészeti lelőhely	85927	Kisházi-tag
0223/1	régészeti lelőhely	1640	Királydomb
0223/41	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0223/42	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0223/43	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0224	régészeti lelőhely	1640	Királydomb
0231/12	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/14	régészeti lelőhely	85929	Csikvándi úttól északra
0231/15	régészeti lelőhely	85929	Csikvándi úttól északra
0231/21	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/23	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/24	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/25	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/26	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/27	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/29	régészeti lelőhely	85929	Csikvándi úttól északra

0231/30	régészeti lelőhely	85929	Csikvándi úttól északra
0231/31	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/32	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/33	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/34	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/35	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/36	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/37	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/38	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0231/8	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
0232	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
027/3	régészeti lelőhely	85865	Fejkút-dűlő
027/4	régészeti lelőhely	85865	Fejkút-dűlő
031/10	régészeti lelőhely	1790	Halom-dűlő
037/3	régészeti lelőhely	7974	Reménytelek
037/4	régészeti lelőhely	7974	Reménytelek
037/5	régészeti lelőhely	7974	Reménytelek
037/6	régészeti lelőhely	7974	Reménytelek
037/7	régészeti lelőhely	7974	Reménytelek
050/8	-	1790	Halom-dűlő
050/9	-	1790	Halom-dűlő
072/4	régészeti lelőhely	85863	Zsidótag
072/5	régészeti lelőhely	85863	Zsidótag
072/6	régészeti lelőhely	85863	Zsidótag
079	régészeti lelőhely	70479	Öreg-Hármas
		85867	Prépostsági-dűlő
		85869	Paptag
		85871	Érre-dűlő
080/1	régészeti lelőhely	1775	Czikk domb
1	műemlék	5053	Rk. tpl.
	régészeti lelőhely	1740	Német utca

114	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
115	műemléki környezet	9919 [2442 0]		Lakóház ex-lege műemléki környezete
117	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
118	műemléki környezet	9919 [2442 0]		Lakóház ex-lege műemléki környezete
128	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
130	műemlék	9919		Lakóház
131	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
133/4	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
134	műemléki környezet	9919		Lakóház ex-lege műemléki környezete
137	műemléki környezet	5053		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
138	műemléki környezet	5053		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
145/2	régészeti lelőhely	1791		Temető
146	régészeti lelőhely	1791		Temető
147	régészeti lelőhely	179 1		Temető
149	régészeti lelőhely	179 1		Temető
150/1	műemléki környezet	505 3		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
152	régészeti lelőhely	179 1		Temető
2/1	műemléki környezet	505 3		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	174 0		Német utca
2/2	műemléki környezet	505 3		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	1740		Német utca
221	régészeti lelőhely	1791		Temető
222	régészeti lelőhely	1791		Temető
237	régészeti lelőhely	1791		Temető
238/2	régészeti lelőhely	1791		Temető
3	műemléki környezet	5053		Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	1740		Német utca
3134	régészeti lelőhely	1791		Temető

3135	régészeti lelőhely	1791	Temető
3136	régészeti lelőhely	1791	Temető
3137	régészeti lelőhely	1791	Temető
4	műemléki környezet	5053	Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	1740	Német utca
5/1	műemléki környezet	5053	Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
	régészeti lelőhely	1740	Német utca
5/2	régészeti lelőhely	1740	Német utca
6	régészeti lelőhely	1740	Német utca
621	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
621/1	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
621/2	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
621/3	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
656/1	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
656/3	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
660	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
677	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
678	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
680	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
681	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
682/1	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
682/2	régészeti lelőhely	1774	Magyar utca 52., Hujter István telke
7	régészeti lelőhely	1740	Német utca
711/2	műemléki környezet	5054	R. k . kápolna ex-lege műemléki körny.
712	műemléki környezet	5054	R. k . kápolna ex-lege műemléki körny.
726/2	műemléki környezet	5054	R. k . kápolna ex-lege műemléki körny.
	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
730	-	9919	Lakóház
743	régészeti lelőhely	1741	Királydomb

744	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
745/1	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
745/2	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
746	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
747	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
748	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
749	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
750	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
751	műemlék	5054	R. k . kápolna
	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
752	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
753/1	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
753/2	műemléki környezet	5054	R. k . kápolna ex-lege műemléki körny.
	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
754	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
755/1	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
755/2	régészeti lelőhely	1741	Királydomb
8	régészeti lelőhely	1740	Német utca
832	műemléki környezet	5053	Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
844	műemléki környezet	5053	Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
94	műemléki környezet	5053	Rk. tpl. ex-lege műemléki környezete
T390	műemlék	5054	R. k . kápolna
T391	műemlék	5054	R. k . kápolna
T468	műemlék	5053	Rk. tpl.

3. ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

3.1. Országos védelem alatt álló épületek

1. Római Katolikus templom és a templom ex-lege műemléki környezete

Kossuth Lajos utca, HRSZ 1.

A magaslaton álló templomot 1800-ban épült késő barokk stílusban, átalakítva 1850 körül. Tornya a homlokzathoz simul, hajója háromboltszakaszos, a szentély félköríves záródású. Előtte kőkereszt található, ennek helyén volt az eredeti templom, körülötte terült el a temető. Innen csontok is kerültek elő. A templomot a csornai premontrei rend építtette, teteje fazsindelyes volt. Az 1863-as tűzvészben leégett a templom és az egész utcásor. Mivel az anyakönyveket a sekrestyében tartották, azok is elégték. A tűzvész jelei ma is láthatók a karzatra felvezető lépcsőn. A leégett templom oltárképe Nepomuki Szent Jánost ábrázolta, az utca másik végén az Amerikában élő elszármazott gyarmatiak segítségével szobrot is állítottak a tiszteletére. A toronyban 4 harang volt, a legnagyobb 630 kg-os, ezt csak ünnepi alkalmakkor húzták meg. Az első világháború alatt 3 harangot elvittek, majd amerikai segítséggel kerültek vissza. A második világháború alatt a Mária szobrot az oroszok levették az oltárról és géppisztollyal rálőttek, legalább 30 golyónyom van a szobron, melyek még a faragott arcon is láthatók. Néhány éve a szobrot restaurálták, de a golyók nyomait meghagyták örök jelként. Az oltárkép Mária mennybemenetelét ábrázolja, két

oldalt a 12 apostol kép látható. Az első világháborúban elveszett családtagjaik emlékére két család képet ajándékozott a templomnak: a Lang család, akinek 2 fia veszett oda és Szenftner Józsefné, akinek a férje halt meg. Egyébként 58 gyarmati lelte halálát az első, 42 pedig a második világháborúban. A templom felújításában nagy szerepet vállalt Kondor Lajos atya és Ruttmayer Ince atya. Ezen áldozatos tevékenységükért mindketten Gyarmat község díszpolgárai lettek. A gyóntatószék mellett található Kondor Lajos atya emléktáblája, aki Fatimában élt, és több millió forinttal járult hozzá a felújításhoz, ami 1999-ben fejeződött be. Kicserélték a tetőszerkezetet, a tornyot rézzel borították be és új vakolatot kapott a külső rész. Új ajtókat szereltek be és új bútorok kerültek a sekrestyébe. Felújították az orgonát, amihez 2 millió forinttal járult hozzá Ruttmayer Ince atya, aki Gyarmaton született és a győri Bencés gimnázium nyugalmazott tanára volt.

Megtalálható: Kossuth. u. (a település központjában, a 83-as úttól keletre, az Újsor utcára leágazva).

Műemléki környezet: HRSZ 137, 138, 150/1, 2/1, 2/2, 3, 4, 5/1, 832, 844, 94

Műemléki azonosító: 4154 .Műemléki törzsszám: 5053.

2. Kálvária kápolna és ex-lege műemléki környezete Petőfi Sándor utca. HRSZ 751.

A település nyugati szélén található a község kálváriája, ahol még a XX. század első felében is sok egyházi megemlékezést, programokat tartottak. A Kálvária 1787-ben épült, azóta századról századra morzsolta szépségét az idő. Ma már szinte minden fala, része a kíméletlen enyészeté, felújításra szorul. Különleges része az épületnek a kápolnaoltár mögötti "megkerülő folyosó". A nagypénteki szertartás részeként itt járták körbe a szent sírt a gyarmatiak. További

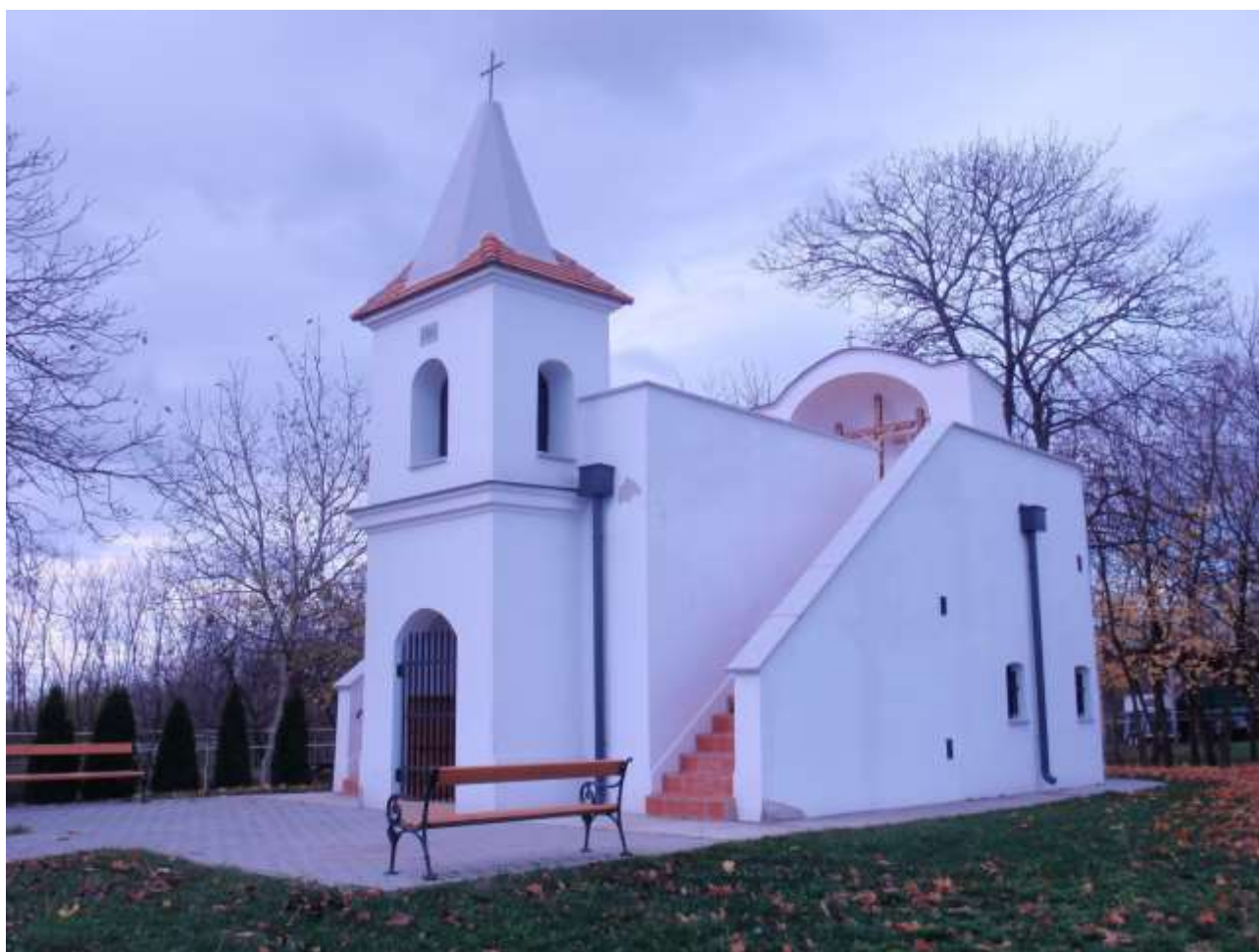

unikum a kápolna teteje, a kálváriához vezető lépcsősor, ahol a toronnyal szembeni építmény alatt állt Krisztus és a két lator keresztje.

Sok évtized elhanyagoltsága miatt a pusztulóban lévő műemléki jellegű épületet 2014-ben a helyi egyházközség pályázati lehetőséggel élve felújíttatta, a Kálváriát a Falunapi ünnepségek keretében dr. Pápai Lajos győri megyéspüspök Úr és Morgos Ferenc esperes úr szentelte újra.

Műemléki környezet: HRSZ 711/2, 712, 726/2, 753/2

Műemléki azonosító: 4155 .Műemléki törzsszám: 5054.

3. Lakóház

Magyar u. 62. HRSZ 130.

Régi, jelenleg is használatban lévő, tornácos lakóépület, melynek utca felőli homlokzata vajszínűre, míg a ház többi része fehérre festett. Az épület előtt egy alacsony falécekből álló kerítés húzódik, amelyet az udvar felől magas betonkerítés vált fel, vasból készített kapuval. Az utcafronton egy idős diófa áll, amely mellett alacsony bokrok helyezkednek el. Az épület felújításra, utcafronton lévő zöldfelületek ápolásra szorulnak.

Az egykor Kutyaszorítónak hívott utcában álló háromosztatú zsellérház – ma a térség legszemléletesebb tájháza – az régi építési hagyományok emlékét őrzi. Vert falazatán ollólábas szerkezetű tető tartja a vastag nádfedést. Az udvarra néző ablak külső vastábláját a régi tűzvédelmi szabályok miatt helyezték el.

Szabadkéményes konyhájában megmaradt a mai is használható hasábkemence, tetején kis patkó formájú nyílt tűzhellel.. Ez a múlt század közepének emléke, míg a szobában lévő rakott sparhelt a századforduló után épülhetett. A szoba, konyha, kamra beosztású épület berendezésének egy része az agglégény tulajdonostól maradt hátra, más részét a helyi honismereti szakkör gyűjtötte össze. Szinte teljes az egykori kenderfeldolgozás eszközkészlete – a szövőszéket kivéve – , mert a gyarmatiak Takácsira vitték a fonalat. A gyűjtemény gazdag kegytárgy anyagában somk patinás Mária olajnyomat található.

Műemléki környezet: HRSZ 711/2, 712, 726/2, 753/2.

Műemléki azonosító: 4156 .Műemléki törzsszám: 9919.

3.2. Helyi védelem – védett terület

1. Pincesor

Újhegy utca. Térképen jelölt terület.

Már a XIII. századi összeírásokban is szerepeltek a gyarmati dombsor szőlőmunkásai, az ott letelepedett királyi szőlőművesek és pohárnokok.

Az 1812-ben központi rendelettel létesített szőlőhegy eredeti állapotát ma is meglepően hűen őrzik kívülről és belülről a prэшázak. Ha végigsétáltak az Újhegy utcán, különleges látványban lehet részetek. A több mint kétszáz évvel ezelőtt kialakult utcás szerkezetű prэшázsor egyedülálló ötszáz méter hosszan húzódik végig a gyarmati dombtetőn. Az utca mindkét oldalát a nádfedeles, vastag tömésfalú „gunyhók” szegélyezik fél kilométeren keresztül. Jó pár pincében pedig még a mai napig megtalálhatók az 1700-as és 1800-as években ellensúllyal, facsavarral készült bálványos prések.

Jó ideig kétséges volt a százgunyhós pincesor jövője. Sokáig úgy látszott, hogy az egymás mellett sorakozó hófehér házak az enyészet martalékává válva szép lassan eltűnnek és helyüket újabb, modernebb lakóházak veszik át. Szerencsére a húszgenerációs hagyományaikra méltán büszke gyarmatiak időben felfedezték a pincesor nyújtotta lehetőségeket, és egyre több prэшáz nyeri vissza régi formáját. Bár az épültek között ma már újabb házak is megtalálhatók, azért a prэшázsor még mindig valódi kuriózum, a dombtetőn szétnézve pedig a csodás kis házikók mellett a Somló bazaltkúpjának látványában is gyönyörködhetnek.

2. Temető melletti emlékműpark

Jókai utca és Újsor utca sarok. HRSZ 146.

A temető előtti parkban több emlékmű is található, illetve a ravatalozó épülete.

Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc
50. évfordulóján állított kopjafa

Az 1956-os Forradalom és Szabadságharc
60. évfordulóján állított kopjafa

Ravatalozó épülete

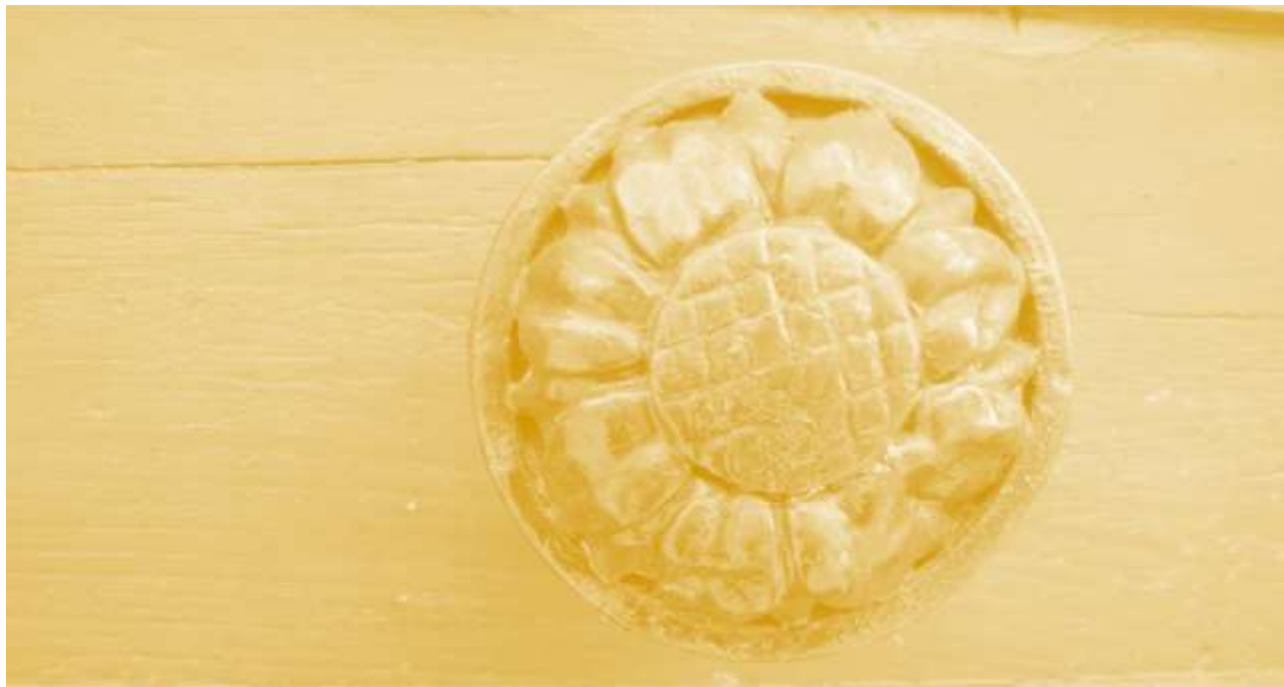
II. világháborúban elesettek emlékműve

3.2. Helyi védelem -lakóépületek

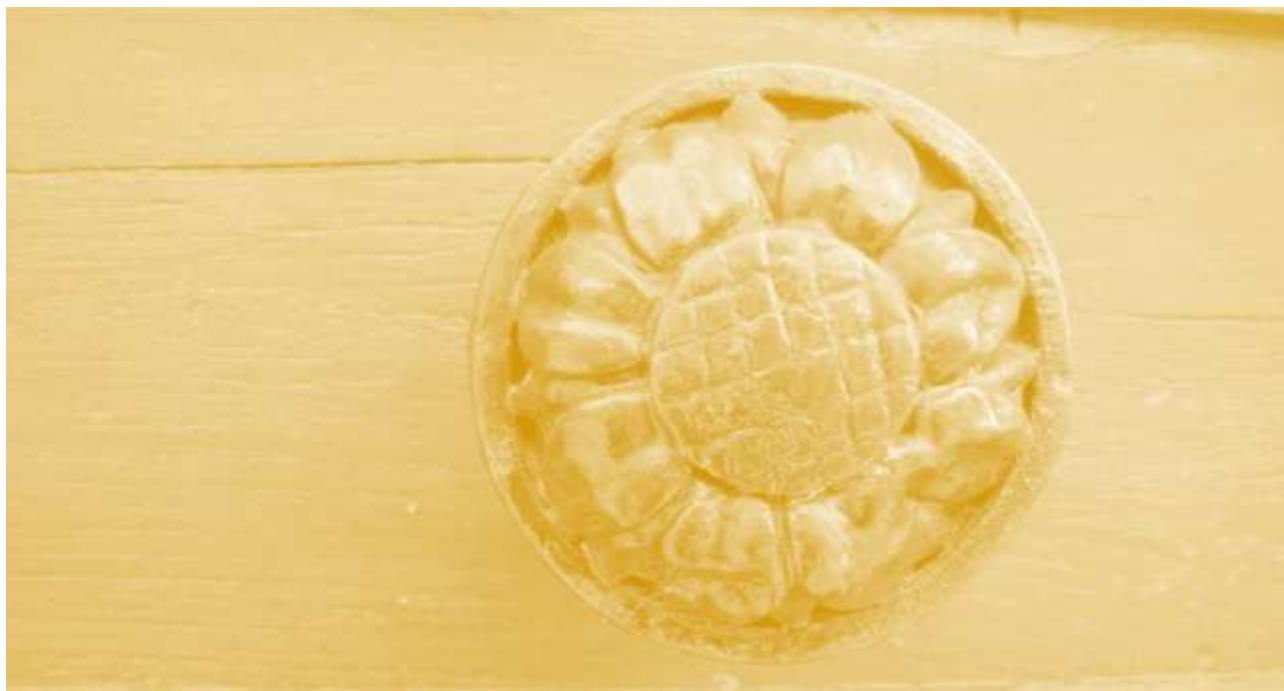
1. Lakóház

Magyar utca 156. HRSZ 494.

2. Lakóház

Magyar utca 158. HRSZ 495.

3. Lakóház

Fő utca 43. HRSZ 709

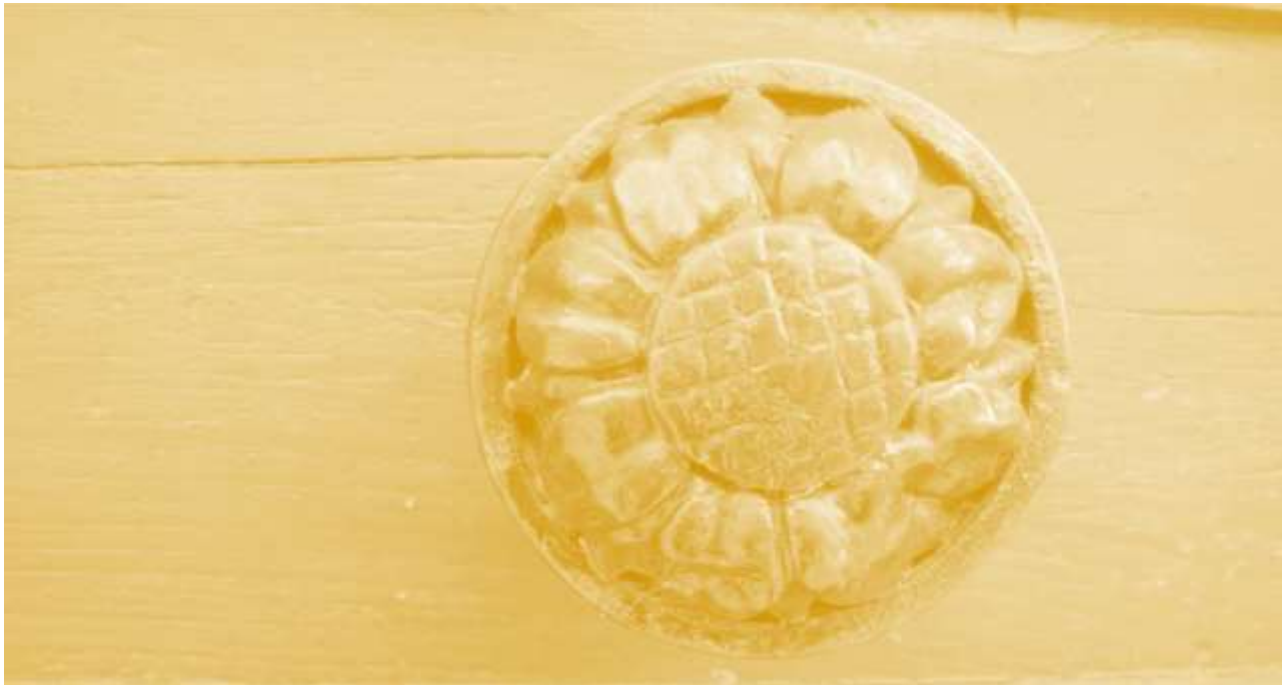
Régi, fehér homlokzatú, téglából épített lakóház, amely mellett idős, nagy diófa található az utcafronton. Az udvart, az utca felől lehatároló osztatlan kerítése magas, amelyet alumíniumból készítettek. Az épületen egy faból készített, diszitetlen bejárati ajtó található az utca felőli homlokzaton. 1900-as évek közepe

3.3. Helyi védelem -szakrális emlékek, képzőművészeti és köztéri alkotások, emlékművek, emlékek

1. Tűzoltókocsi

Magyar utca és Fő utca sarok. HRSZ 681.

2. Régi szőlőprés

Jókai utca és Újhegy utca sarok. HRSZ 870.

3. Nepomuki Szent János szobor

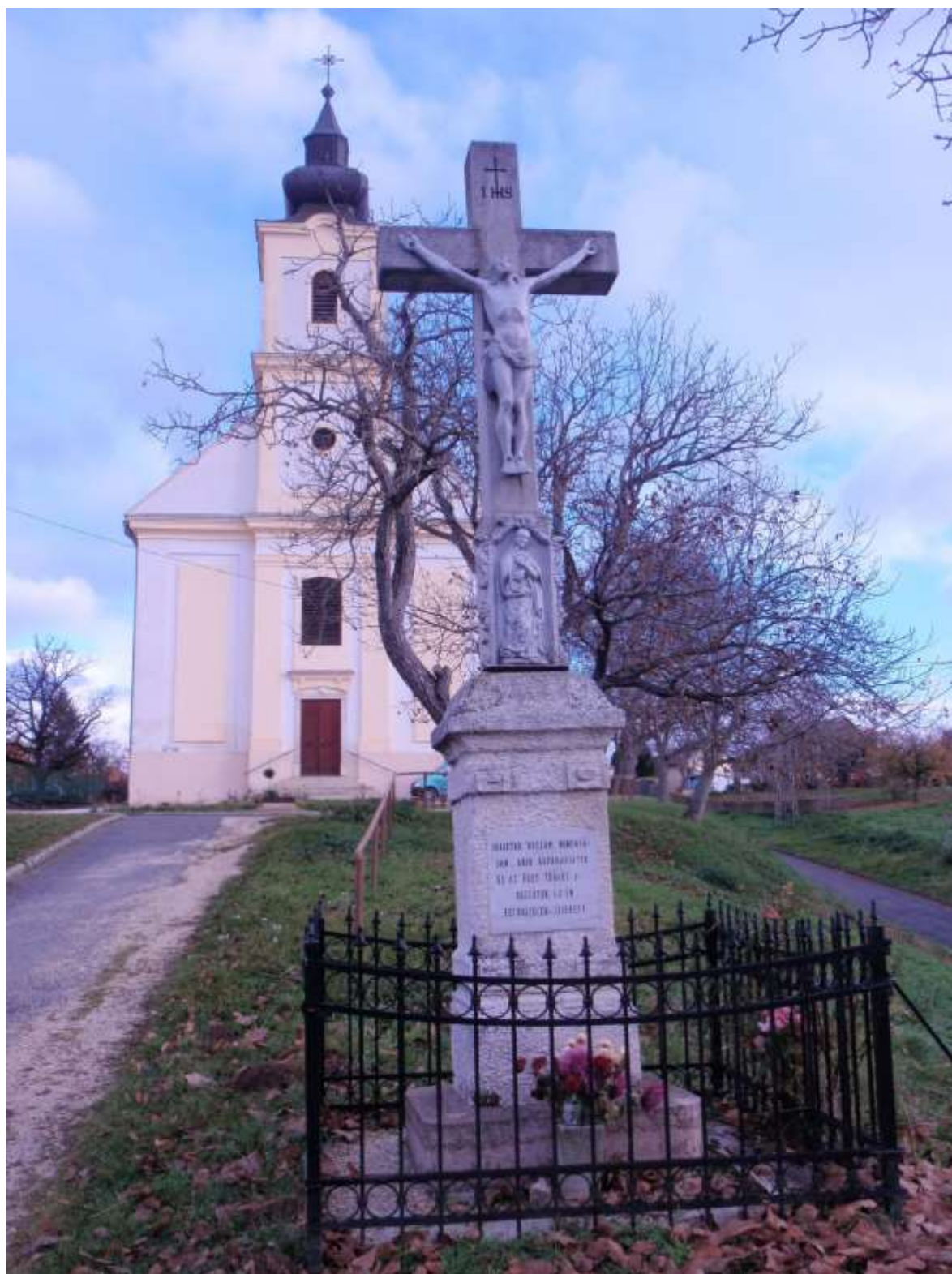
Kossuth Lajos utca és Magyar utca sarok. HRSZ 94.

Az utcasarkon álló, kovácsoltvas kerítéssel körbevett Nepomuki Szt. János kőszobrot, az Amerikában élő elszármazott gyarmatiak segítségével állítottak a 20. század elején. A szobor környezete rendezett, virágos. A szobron olvasható felirat: Nepomucenus Szt. János könyörögj érettünk. 1903.

A szobor az idők során nagyon tönkrement. Egy új elkészítéséhez településünkről elszármazott, külföldön élő Kondor Lajos atya biztosította az anyagi forrást. Így 1999 tavaszától a képen látható új szobor díszíti településünket.

4. Templom előtti feszület
Kossuth Lajos utca. HRSZ 2/2.

Az újhegyi szőlősgazdák állították 1847-ben. 2012-ben felújították.

7. Feszület

Gyarmat külterületén, az egykori Pápára vezető út mellett található feszület. HRSZ 0143/5.

8. Fehérkép oszlop

83-as út mellett található képoszlop, amelyen 1995-ben két, a közelben

balesetet szenvedett repülőszázados emlékét őrző táblát helyeztek el. HRSZ 0112/3.

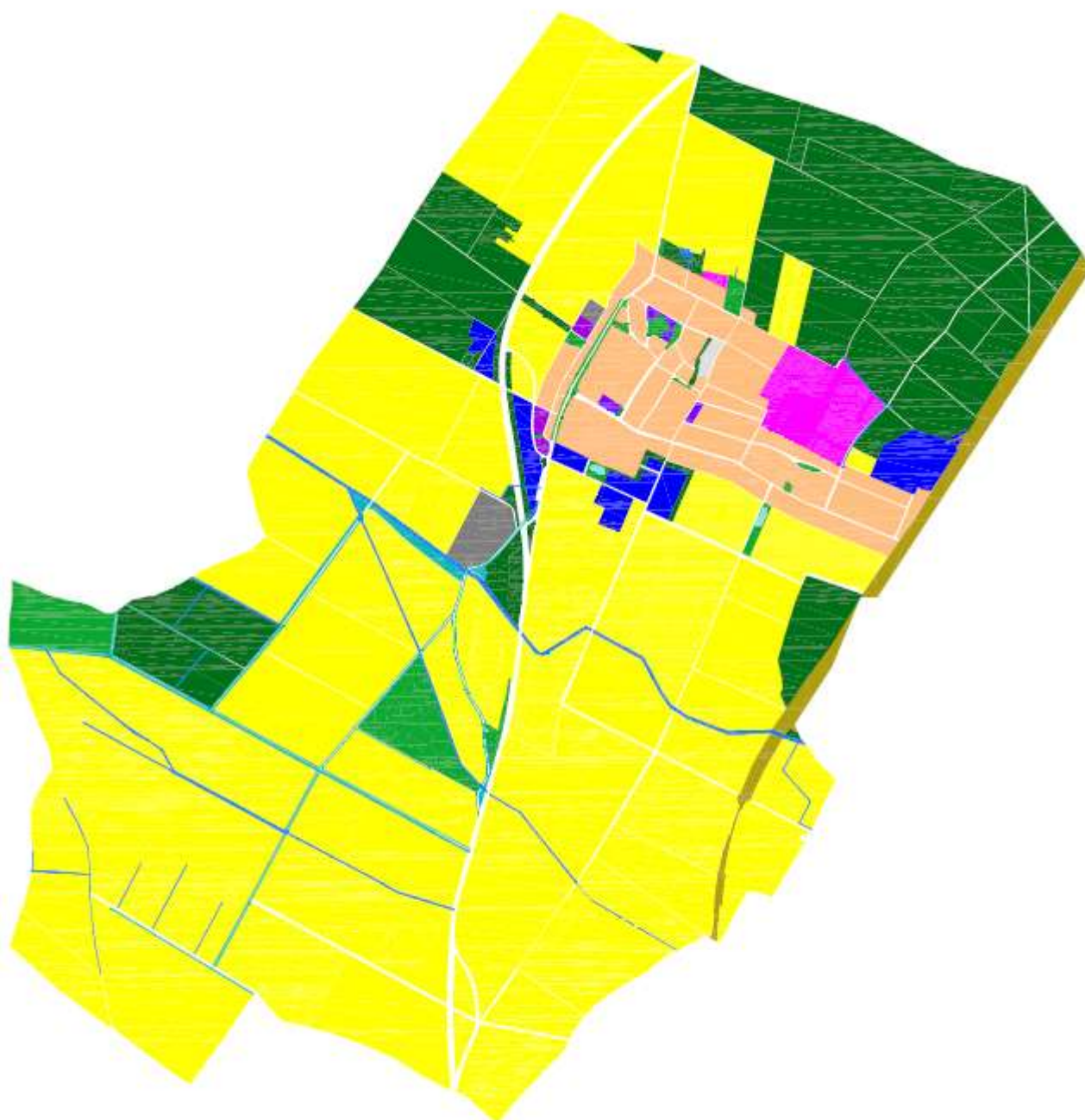
9. Óhegyi feszület

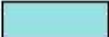
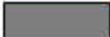

Óhegy utca. HRSZ 310. A feszületet az óhegyi szőlősgazdák adományaiból állították 1846-ban.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

4

	Településközponti karakter		Temető karakter
	Falusias karakter		Közkert, közpark, erdő, zöldterület karakter
	Gazdasági karakter		Mezőgazdasági karakter
	Szőlőhegyi pince karakter		Vízgazdálkodás karakter
	Különleges terület karakter		Kötött pályás közlekedés

TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER

Gyarmat község központjában a karakter jellegzetessége, hogy a terület több önálló rendeltetési egységet magába foglal, lakó- és olyan helyi települési szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületeket, valamint sportépítményeket, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

Fő beépítési mód az oldalhatáron álló, illetve található néhány szabadonálló beépítésű épület is.

Ez a tradicionális épületforma és telepítési mód követendő példa ezen a településrészen az új építésű házak, valamint a meglévő épületek átalakítása, felújítása és bővítése esetén is. Eleink egymásra figyelő, egyszerű épületei ma is szépnek számítanak.

Aki olyan házat szeretne, amely hosszú távon megőrzi építészeti értékét, ne bonyolítsa túl, és figyeljen a már kialakult épített környezetre. Az egyszerű tömegű, letisztult stílusban lehet a hagyományos településképet tiszteletben tartó házakat építeni.

FALUSIAS KARAKTER

Gyarmat területének legnagyobb része falusias lakóterület.

A beépítési mód többnyire oldalhatáron álló, többségében elő és hátsókertes kialakítású.

Az épületek homlokzati kialakítása vegyes képet mutat, attól függően, hogy a település fejlődésének mely korszakában épültek.

A vegyes kép miatt a beépítés során ajánlott figyelembe venni az övezetre jellemző épületkialakítási arculatot, különös tekintettel, ha az új építésű épület már meglévő épületek közé kerül.

SZŐLŐHEGYI PINCE KARAKTER

Gyarmat ÉK-i részén a még meglévő épületek mutatják a régi szőlőtermesztés és a borászati kultúrára jellemző beépítési módot és épületeket. Jellemzően hosszú, keskeny telkeken hagyományos, paraszti stílusban épült házak találhatók. A sok évig elhanyagolt területen nagyon sok épületet a magyar borkultúra fellendülésével párhuzamosan már felújítottak. A meglévő épületek meghatározzák az újonnan épülők forma, színvilágát, ezekhez igazodni kell, hogy ne vesszen el ez a karakter. A felújítások során a régi karaktert meg kell őrizni.

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági karakter különböző besorolású területekre van osztva. Ezek kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület, illetve az ipari gazdasági terület (jelentős mértékben nem zavaró hatású).

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

Az országos jelentőségű tájképi védelem miatt Gyarmat mezőgazdasági területei is önálló településképi övezeti besorolást kaptak. A terület töredékén lehet csak épületet építeni, de ezen területekre vonatkozóan ajánlások szerepelnek a következő részben.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

5

Gyarmat egy a sajátos síkvidéki táj és a dombvidék határán lévő település. Mindkét földrajzi egység adottságát kihasználó, területében terjeszkedő község.

Az egyes épületek, közterületek, táji jellegzetességek mintaadók legyenek a jövőbeni építkezések, épület-átalakítások, közterület-alakítások tekintetében az illeszkedés szempontjai között elsősorban az arányokat kiemelten kezelve és őrizve.

Mindez tehát nem zárja ki a korszerű építészeti formavilág és anyaghasználat megjelenését, alkalmazását a hangsúly azonban mindig az arányokon kell legyen.

Vonatkozik ez a településszerkezetre ezen belül a közterületi arányokra az egyes telkek forma- és méretrendjére és természetesen az újonnan építendő épületekre, végül de nem utolsósorban az alkalmazott zöldfelületi megoldásokra.

Az arányosságra épített illeszkedés elvének azonban érvényesülnie kell az egyes épületek építése vagy átalakítása során az adott épület, építmény saját, belső világára is. Ennek megfelelően a főbb épületformáló építészeti elemek (tető, nyílászárók, falazatok, felhasznált anyagok) egymáshoz viszonyított arányossága nemcsak a környezethez mérten kell hogy megvalósuljon, hanem egymáshoz képest is. Ebből fakadóan az épületek átalakítása, bővítése utólagos hőszigetelése esetén azok a több rendeltetési egységet tartalmazó épületek esetén is csak az épület egészét tekintve valósulhatnak meg. Ide kell értenünk az épületek utólagos színezését, nyílászáró cseréjét, erkély, loggia beépítését, tetőhéjazat cseréjét, burkolatainak módosítását.

Erősen összefüggnek az egyes épületek építésével a közterületek, zöldfelületek és a közlekedési létesítmények fejlesztésével kapcsolatos feladatok.

Ezek az arányosság elvéből fakadóan mindig együtt értelmezendők, tervezendők.

Az új épületek építése során azok közterületi kapcsolódási pontjait és módozatait, valamennyi esetben a kapcsolódó zöld és közterületi viszonyok vizsgálatával, ahhoz igazodva kell megoldani.

Mindezek visszahatnak a település arányos és a Gyarmatra jellemző emberléptékű élhető településkép és településszerkezet hosszú távú megőrzésére.

Beépítésre szánt területen építményt, építményrészt a környezet adottságainak figyelembevételével, ahhoz illeszkedve kell megépíteni, úgy, hogy az adott tömb és az utca jellemző adottságait és értékeit figyelembe kell venni.

A környezethez való illeszkedést az alábbi szempontokat egyenként és összességében is mérlegelve ajánlott vizsgálni:

- alkalmazkodás a beépítés módjában, mértékében és a használat rendeltetésében
- a beépítés helyes sorrendjének megtartása
- a későbbi fejlesztési lehetőségek megtartása
- a szomszédos ingatlanok benapozásának, kilátásának és megközelítésének zavartalansága
- az alaprajzi elrendezésből adódó tömeg- és homlokzatképzés utcaképre gyakorolt kedvező hatása,
- előnyös környezeti változások a terepalakítás, a csapadékvíz-elhelyezés és a növénytelepítés vonatkozásában
- a közterületek használhatóságának megőrzése a beépítés okozta gépjármű terhelés eredményeként
- a homlokzat és az épülettömeg kialakításával kapcsolatos építészeti megoldások összehatása a homlokzat tagolásával, színezésével, a nyílászárók kiosztásával, az épület rendeltetésével és használatának sajátosságaival
- a rendeltetéssel összefüggő hirdető-berendezések elhelyezésének és kialakításának a településképi megfelelősége az épület gépészeti és egyéb berendezései, tartozékai elhelyezésére vonatkozó megoldások településképi megfelelősége,

- a tetőzet kialakításának, hajlásszögének és esetleges tetőfelépítményeinek, anyaghasználatának a domináns környezet adottságaihoz való illeszkedése,
- a bejárati előlépcsőnek, az akadálymentesítést szolgáló építménynek, rámpának, a közterület fölé benyúló építményrésznek a kapcsolódó közterület használati módjához való illeszkedése, valamint a meglévő és a telepítendő fákra, fasorokra, közüzemi vezetékekre és berendezésekre gyakorolt hatása,
- a telek előtti közterületi járda, vízelvezető árok, zöldsáv kialakítása,
- a takaratlanul maradó tűzfalak, túlnyúló épületrészek esztétikus megjelenése,
- az épületornamentika, anyaghasználat környezetbe illesztése.

Az előbbi szempontok alkalmazásakor figyelemmel kell lenni arra, hogy azok ne zárják ki újszerű építészeti, műszaki megoldások alkalmazhatóságát. Bármely közterülettel érintkező telekhatáron történő építés esetén az azonos telken lévő valamennyi épület, épületrész utcai homlokzatát egységes terv alapján ajánlott kialakítani.

Magastetős épület tetőterét csak egy szintként javasolt beépíteni.

Síktáblás napelem, napkollektor az építészeti környezethez illeszkedve magas tetős épületen az épület ferde tetősíkjában, azzal megegyező dőlésszögben, lapostetős épületen elsősorban az épület attikájának takarásában, vagy az épület formálásába építészetiileg beillesztve ajánlott elhelyezni. Egyéb építményen vagy terepszintre fektetve a közterületről nem látható módon helyezhető el.

A védett építmények korszerűsíthetők, bővíthetők, funkciójuk megváltozhat, azonban a védettségre okot adó értékeik nem csökkenhetnek. Ennek megfelelően kell meghatározni ezen épületkör átépítésének, bővítésének és az ezeken folytatott hirdetési tevékenységnek a részletes szabályait.

Védett területen adótorony, antennatorony, reklámtorony, reklámszázló elhelyezésének engedélyezése nem javasolt. Klímaberendezést a település egész területén építészeti eszközökkel takartan vagy közterületről nem látható módon, az épületek alárendelt homlokzatára ajánlott telepíteni. Az alkalmazható árnyékolószerkezetek típusát, színét érdemes egységesen meghatározni.

A településkép védelme érdekében a község egész, de különös tekintettel a védett faluközpont területére vonatkozóan fontos szabályokat alkotni a hirdető-berendezésekre vonatkozóan, ide értve azok elhelyezésének sűrűségére, típusára, méretére vonatkozó szabályokat.

Közterületen új kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató célú pavilon - rendezvény időtartama alatt a rendezvényhez kötődő pavilon kivételével - elhelyezésének, meglévő pavilon, árusítóhely bővítésének engedélyezése nem ajánlott.

Közművek, földkábelek elhelyezésénél meghatározó szempont legyen a településkép védelme. Részletesen szabályozni szükséges az egyes közműfajták vezetékeinek és egyéb műtárgyainak, építményeinek közterületi elhelyezkedését, illetőleg közterületi láthatóságát. Érvényes ez a fogyasztói bekötések tekintetében is.

Kerülendő az 5,5-6 méteres épületmagasságokba beszorított földszint plusz egy teljes értékű emelet kialakítása, a nyomott belmagasságok, földszinti padlóvonal és az aránytalan homlokzati megjelenés elkerülése érdekében.

Az épületmélységek helyes megválasztásával meg kell előzni azt, hogy magastetős épületek esetén az épületet önmagában tekintve és az utcakép vonatkozásában is aránytalanul magas, nagy tetőidomok jöjjenek létre.

A jó példákat célszerű megfogadni, így biztosítható, a település értékeinek megőrzése, utcaképi sajátosságok, jellegzetességek fennmaradása. Aki olyan házat szeretne, amely hosszú távon megőrzi érvényességét, ne bonyolítsa túl, és figyeljen a már kialakult épített környezetre.

Fontos, hogy új épületek építése esetén mindig az adott kor jó építészeti színvonalán, harmonikusan illeszkedjenek a település utcaképéhez. Összességében elmondható, hogy Gyarmaton egyszerű, főként földszintes tömegű, letisztult stílusú házakkal lehet a hagyományos településképet tiszteletben tartó, azt érzékenyen folytató házakat építeni.

TELEPÜLÉSKÖZPONTI KARAKTER – FALUSIAS KARAKTER

MAGASSÁG

Gyarmat történeti településközponti területén a házak magassága legtöbb esetben közel azonos. A meglévő épületek közé az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük.

Az új épületek eresz- és gerincmagasságát is a meglévő épületekhez kell illeszteni.

TETŐHAJLÁSSZÖG

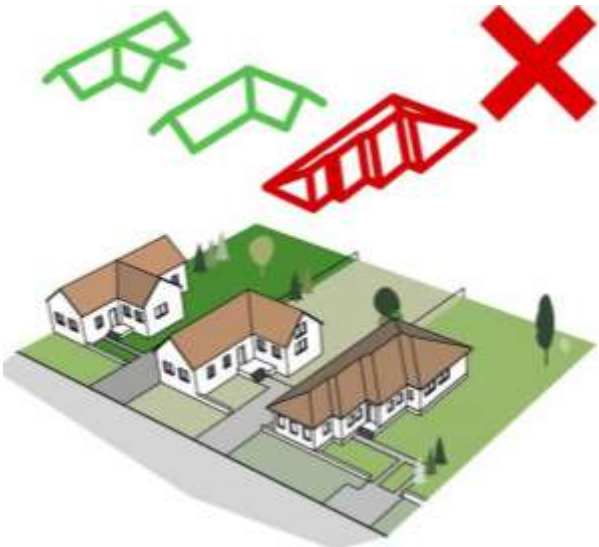
Gyarmat területén a házak tetőhajlásszöge legtöbb esetben közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek.

A túl magas illetve, túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Gyarmat utcaképébe, ezért a megengedett tetőhajlásszög 30-45°.

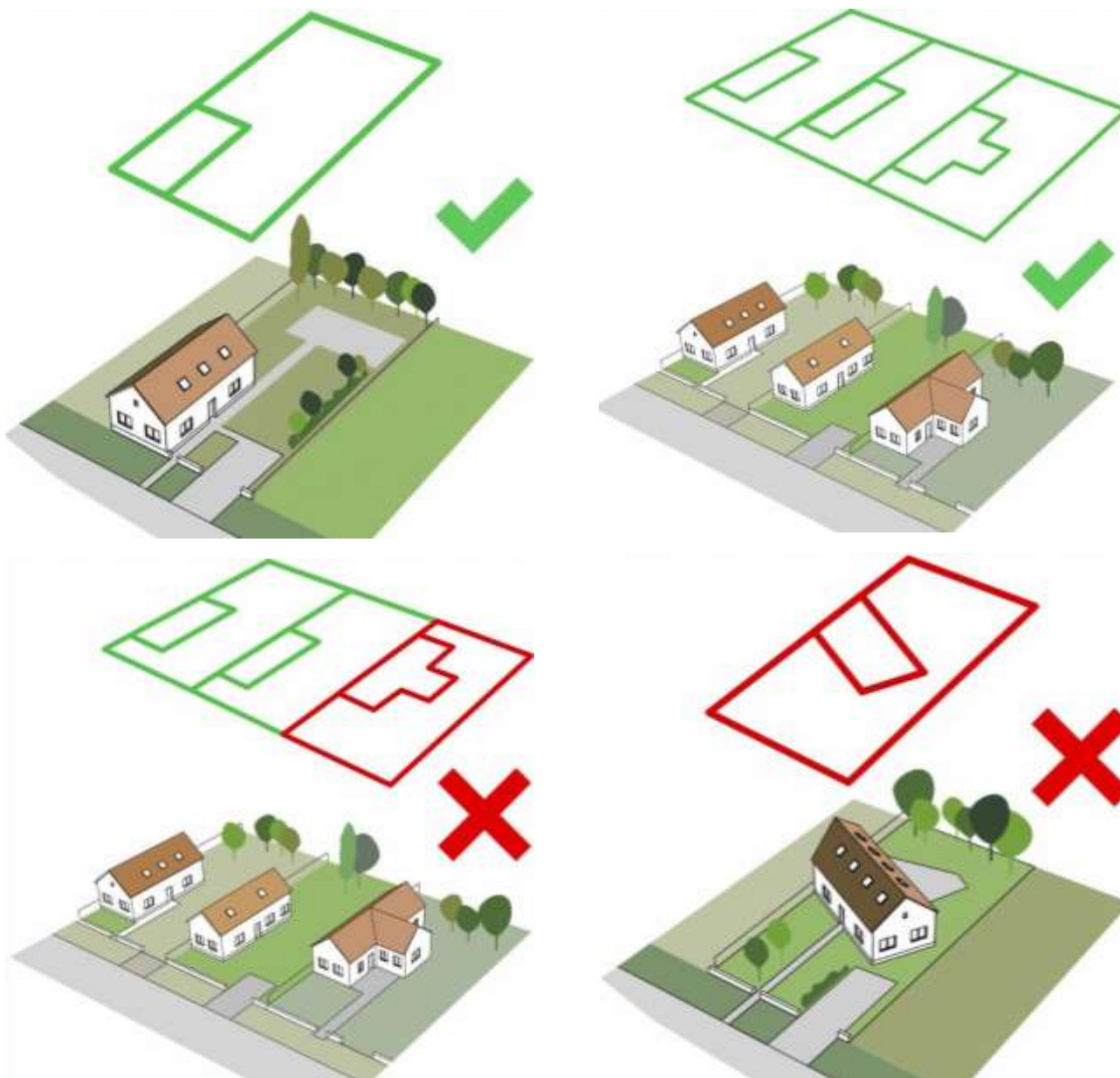
TETŐFORMA

Kerüljük a túlzottan tagolt összetett tetőidomokat az aránytalanul nagy tetőformákat! Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Ha a tetőtér beépítésre kerül, részesítsük előnybe a tetősíklakokat, a kiugró, nehezen kezelhető "kutyaház"-szerű tetőidomokkal szemben. A tetőformát a környező épületek tetőformáinak figyelembevételével kell meghatározni. Oromfalas kialakítás csak a régi parasztházakhoz hasonlóan, 6-7 méteres traktusszélesség esetén javasolt. Kerüljük az összetett tetőidomokat, tetőszerkezetében is egyszerű épületet tervezessünk! Vegyük figyelembe a szomszédos, illetve az utcában meghatározó épületek tömegalakítását, tetőformáit!

TELEPÍTÉS

A tágabb régió településszövetével összhangban az épületek telken belüli elhelyezkedése jellemzően oldalhatáron álló, az utca vonalára merőlegesen telepített, jellemzően sátrortetős épületek. A nem utcára merőlegesen telepített, nagy mértékben hátrahúzott családi házak kialakítása nem javasolt. A családi házak telepítése akkor megfelelő, ha az épület a telek utcafronti vonalával párhuzamos, illetve a telek utcafronti részéhez közelebb kerül elhelyezésre, így marad mögötte hely a védett kertrész minél alkalmasabb kialakítására. Az egységes utcakép pontosan értelmezhető térfalakat hoz létre, amely nyugodt települési karaktert teremtenek. Kerülendő a melléképületek utcafronti telepítése. Az új beépítésű területeken tervezett épülettel is a már ott álló épületekhez illeszkedjünk. Az épületet a szomszédos épületek építési vonalán helyezzük el, így kellemes lesz az utcakép, a szép előkertek látványa egységes hatást ad. Tartsuk meg a területen kialakult beépítés ritmusát, a garázst az oldalkert felől nyissuk meg. Az utca irányába forduló garázkapuk vak homlokzatot adnak a település utcái felé, amely rontja az utcák emberközpontú kialakításának lehetőségét. Az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képet adnak.

SZÍNEK

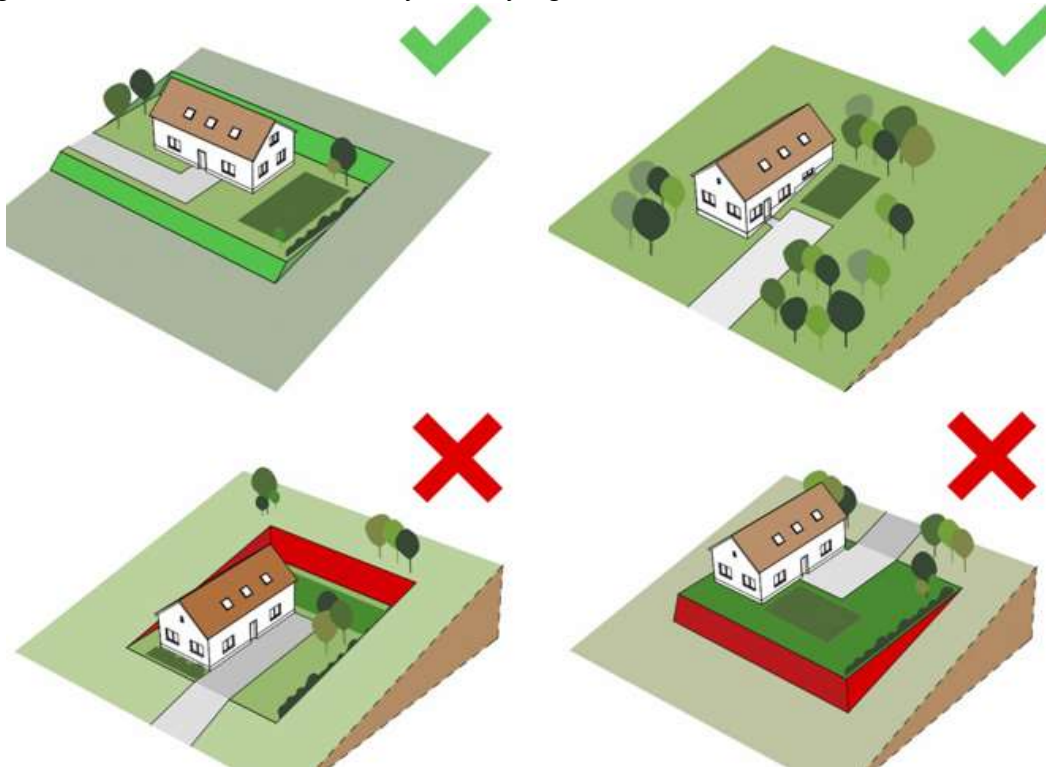
Általában véve a településen mindenütt használjunk visszafogott, világos színeket. A harsány színvilág Magyarországon nem szokásos, a megjelenő rózsaszín, lila, kék, zöld színek a kínálat kiszélesedéséből adódnak, de az utcaképet kedvezőtlenül befolyásolják. A sötét színű homlokzatok felmelegedése is jelentős és sokkal előbb ki is fakulnak. Használjunk világos árnyalatokat, fehéret! Ne tegyünk a homlokzatra olyan festett elemeket, melyek azon sosem voltak, csíkokat, rombusz, négyzet mintázatokat! A homlokzat díszítő eleme az ablak, s lényeges tulajdonsága a szimmetriája, arányai, méretei. ezeket tartsuk meg! Több szín alkalmazása esetén (párkány, ablakkeretezés stb.) a színeket mindig negatív sarokban váltsuk!

TEREPALAKÍTÁS

Az épületek terepre illesztése meghatározza a település táji és épített környezetéhez való viszonyát. Az épület terepre illesztésénél figyeljünk a feltöltés és a föld kitermelés arányosságára.

A kirívóan sok földfeltöltés az épület arányait torzítja, gazdaságtalan és nem ökológikus megoldás. A föld nagy mennyiségű kitermelésével természetellenes tájseb és tájidegen támfalak keletkeznek.

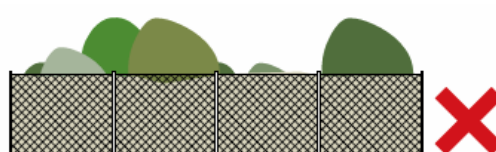

KERÍTÉS

Gyarmaton az utcafronton az áttört kerítések kívánatosak, a teljesen tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak. A kerítéseket úgy kell kialakítani, hogy az épület utcai homlokzatai előtt áttörnek, átláthatónak kell lenni, a többi helyen lehet tömör kerítést kialakítani. Saroktelek esetén mindkét utcai homlokzatot így kell kialakítani.

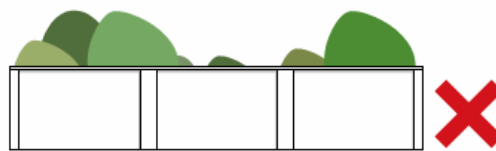
Természetes határ, kerítés növényelválasztásból.

Áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

A falszerű áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

SZŐLŐHEGYI PINCE KARAKTER

MAGASSÁG

A védett pincesoron a meglévő épületek egységes homlokzati megjelenésűek, ezért azok magasságát meg kell őrizni. Meglévő épület felújítása során az épület magasságát megváltoztatni tilos!

Új épület építésénél a meglévő épületek magasságával megegyező magasságú épületet lehet csak építeni!

TETŐHAJLÁSSZÖG

Meglévő épületek tetőhajlásszögét megváltoztatni tilos!

Új épületek tetőhajlásszögét a meglévő épületek tetőhajlásszögével megegyezően kell kialakítani!

TETŐFORMA

A meglévő épületek tetőformáját megváltoztatni tilos! Új épületek tetőformáját a meglévőkkel megegyezően kell kialakítani, azaz utcára merőleges gerincű nyeregtetővel. A tetőformát megtörni nem szabad! Eltolt gerincű tetőszerkezetet kialakítani nem lehetséges!

TELEPÍTÉS

Új épületet csak megfelelő szélességű telekre szabad építeni, mivel az új épület szélességének a meglévő épületek utcai szélességéhez kell igazítani! Új épület építése esetén a tervezett épület helyét úgy kell meghatározni, hogy a szomszédos épületeket megvizsgálva meg kell határozni az építési vonalat és az új épületet ehhez kell igazítani!

SZÍNEK

Homlokzati falat fehér meszeléssel kell ellátni! Megengedett tetőfedés nádfedés, indolot esetben natúr vörös, hornyolt egyenesvágású cserépfedés lehetséges. Lábazaton ragasztott burkolat kialakítása tilos. Lábazatot sötétaszürke vagy sötétbarna festett kivitelben kell kialakítani! Homlokzati nyílászáró szerkezetek csak sötétbarnára festett fa kivitelűek lehetnek!

TEREPALAKÍTÁS

Az épületek terepre illesztése meghatározza a település táji és épített környezetéhez való viszonyát. Az épület terepre illesztésénél figyeljünk a feltöltés és a föld kitermelés arányosságára.

A kirívóan sok földfeltöltés az épület arányait torzítja, gazdaságtalan és nem ökológikus megoldás. A föld nagy mennyiségű kitermelésével természetellenes tájseb és tájidegen támfalak keletkeznek.

KERÍTÉS

A meglévő pincékhez egykor kerítés nem építettek, de az utóbbi időkben néhány nagyobb szélességű telkeket bekerítették. A pincesoron kerítést építeni csak olyan telkeken szabad, amelynek szélessége min. 20 méter. Kerítés magassága max. 1,20 m lehet. Kerítésoszlopot, kaput, ajtót és mezőt csak sötétbarnára festett fából szabad építeni.

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági karakteren belül a szabályozás szerint kereskedelmi és szolgáltató terület, ipari gazdasági terület és zavaró hatású gazdasági terület található. A gazdasági karakterű területeken a létesítmény funkciójához igazodó megjelenést kell kialakítani. Ajánlott a modern építészeti homlokzati jegyek, anyagok, színek használata, de a túlzottan színes, harsány megjelenés itt sem megengedett. Magasságot a szabályozás határozza meg. Ezen a területen megengedett a lapostető kialakítása. Ajánlott a gazdasági karakterű beépítések esetén a fásítás, növénytelepítés, ezzel is hozzájárulva Gyarmat község esztétikus megjelenéséhez. A telkek korlátlanul összevonhatóak.

Kereskedelmi, szolgáltató terület

A kereskedelmi, szolgáltató területen elhelyezhető mindenfajta, nem jelentős zavaró hatású gazdasági célú épület, a gazdasági célú épületen belül a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló 1 db lakás. Önálló lakó rendeltetésű épület nem helyezhető el. Továbbá létesíthető itt igazgatási célú, egyéb irodaépület, úti kiszolgáláshoz kapcsolódó (üzemanyagtöltő állomás, szerelés-javítás-karbantartás, szociális, fedett parkoló) épületek, kereskedelemhez kapcsolódó épületek, szállítmányozáshoz, raktározáshoz kapcsolódó épületek, logisztikai park 3 ha alatti és feletti telken, sportépítmény, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épület csak az OTÉK 31. § (2) bekezdésében előírtak betartása esetén helyezhető el, egyéb közösségi szórakoztató épület csak az OTÉK 31. § (2) bekezdésében előírtak betartása esetén helyezhető el, parkolóház nem helyezhető el.

A kereskedelmi, szolgáltató területen előírt maximális építménymagasság értékét meghaladó magasságú, technológiai célú építményrész (kémény vagy kürtő) alaprajzi kiterjedése nem haladhatja meg a teljes létesítmény bruttó alapterületének 2%-át.

Ipari terület

Az ipari területen elhelyezhető nem zavaró hatású ipari épület, az energiagazdálkodás és a településgazdálkodás építményei, gazdasági célú épületen belül a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló 1 db lakás helyezhető el. Önálló lakó rendeltetésű épület nem helyezhető el. Továbbá oktatási, egészségügyi és szociális épület csak az OTÉK 31. § (2) bekezdésében előírtak betartása esetén helyezhető el.

MEZŐGAZDASÁGI KARAKTER

Azokon a mezőgazdasági területeken, ahol épületet lehet építeni a tájképvédelem miatt is különös fontosságú, hogy milyen épületet építünk. Az épületet dűlőút, fasor, az egységes, üres beépítetlen terület látványát amúgy is megtörő természeti képződmény közelében helyezzük el! Tervezzünk alacsony,

egyszerű tömegű, de a tájjelleget tükröző 40-45 fokos hajlásszögű épületet. Az alkalmazott anyagok a természetben előforduló ún. „földszínűek” legyenek világos sárgák, barnák, szürkék! Nem hibázunk, ha a falazott épületek

esetében a falaknál a fehér színt választjuk. A kerítés a mezőgazdasági területeken is legyen áttört, vagy növényekből kialakított.

MAI PÉLDÁK

6

KERÍTÉSEK

LAKÓÉPÜLETEK

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

7

A hirdetéseknek alapvetően a tájékoztatás a célja, s ezt a település arculatába, az utcák képébe illően kell megtenniük. Még ha figyelemfelkeltőek és gyakran meghökkentőek is, a méreteikkel és megformálásukkal, anyagaikkal és színeikkel a szebb és harmonikusabb utcaképhez kell hozzájárulniuk. Az utcák képéhez hozzátartoznak a hirdetőtáblák, reklámok, cégérek, ugyanúgy, ahogy az épületek, a kerítések, a fák és a virágok.

Reklámok elhelyezésére magánterületen a reklámokról szóló felsőbb szintű jogszabály nem ad lehetőséget. Közterületen kizárólag az önkormányzat jóváhagyásával lehet reklámot elhelyezni a településközponti lakóterületen. Cél, hogy a homlokzatokon, a közterületeken minél kevesebb zavaró elem jelenjen meg. A település teljes közigazgatási területén kizárólag e rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelő reklámhordozón, továbbá méretben és technológiával tehető közzé reklám, helyezhető el reklámhordozó, illetve létesíthető és tartható fent reklámhordozót tartó berendezés Gyarmat településközponti területén, az alábbi feltételekkel: közterületen reklám közzétételére, illetve reklámhordozóként, reklámhordozót tartó berendezésként (továbbiakban: reklám elhelyezése) kizárólag utcabútor használható, továbbá reklám elhelyezése közterületen a közművelődési célú hirdetőoszlop (továbbiakban: hirdetőoszlop) kivételével hirdetőoszlop nem alkalmazható.

Nem minősül reklám közzétételének az ingóságon a gyártó által elhelyezett, a gyártó és a típus azonosítását lehetővé tevő logó, védjegy vagy más jelzés.

Építési tevékenység idejére építési reklámháló, - amennyiben annak engedélyezését a polgármesternél kérelmezik-, az építési tevékenység időtartamára kihelyezhető, azzal a feltétellel, hogy építési napló-bejegyzés igazolja a felújítás megkezdését, illetve, ha építési napló vezetésére nem áll fenn kötelezettség, úgy vállalják ennek vezetését az érintettek, és ezzel igazolják a felújítás megkezdését, és az építési tevékenység befejezésével az építési reklámhálót 8 napon belül elbontják. A megszüntetéséért és a reklámhordozó eltávolításáért a reklámozó és a reklám közzétevője egyetemlegesen felel; a reklámhordozót tartó berendezés eltávolításáért a reklámhordozót tartó berendezés tulajdonosa és az ingatlan tulajdonosa tartozik egyetemleges felelősséggel.

A plakát, valamint az építési reklámháló reklám közzétételére igénybe vehető felülete 2 m²-nél kisebb nem lehet, továbbá a 9 m²-t nem haladhatja meg; az utcabútorok kivételével a reklámhordozót tartó berendezés reklámhordozók elhelyezésére igénybe vehető felülete a 11 m²-t nem haladhatja meg.

Hirdetőoszlop kivételével ragasztás útján reklám, illetve reklámhordozó nem rögzíthető.

Reklámot elhelyezni a megengedett övezetekben csak az utasváró, kioszk, hirdetőoszlop teljes felületén; az információs vagy más célú berendezésen a reklámozás célú felületének 2/3-án lehet. Nem minősül közterületről láthatónak az épületen, építményen belüli reklám elhelyezés, kivéve, ha ablakon, vagy más átlátszó felületen keresztül kívülről látható; illetve, ha az épület, építmény olyan részén (terazon, erkélyen) történik, amely nincsen valamennyi irányból épületszerkezettel körülvéve.

Helyi értékvédelmi területen a villamos közép- és kisfeszültségű, valamint közvilágítási hálózatok és távközlési hálózat létesítésekor, illetve rekonstrukciójakor földkábelben, vagy alépítménybe helyezve föld alatt vezetve kell építeni.

Törekedni kell a fényszennyeződés elkerülésére a reklámhordozók kialakításánál. El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül.

A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek – még a díszvilágítás esetén is – lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni. Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez.

IMPRESSZUM

GYARMAT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.gyarmat.hu

Gyarmat email címe: polg.hiv.gyarmat@rlan.hu

Gyarmat postai címe: 9126 Gyarmat, Magyar utca 14.

Telefon: 96/480-001

Polgármester: Szabados Péter

polgarmester email címe: szabados.gyarmat@gmail.com

Főépítész: Simon Beatrix

főépítész email címe: simon.beatrix@t-online.hu

SZERKESZTETTE: Simon Beatrix

SZÖVEG: Szabados Péter, Simon Beatrix

FOTÓ: Simon Beatrix, internet

ÁBRÁK: Lechner Tudásközpont

Gyarmat, 2018.